

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 16 april 1956

*'s Morgens te 11 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President Drees en de Ministers Algera, Beel, De Bruijn, Cals, Van de Kieft, Mansholt, Luns, Van Oven, Staf, Suurhoff, Van Thiel, Witte en Zijlstra (afwezig zijn de Ministers Beyen en Kernkamp).

Secretaris: J. Middelburg.

2. Ingekomen stukken en mededelingen

- - -

k. *Molukse Indonesiërs in Nieuw-Guinea* (Zie notulen MR d.d. 3 april 1956, punt 3e. #Zie ook notulen MR 7/5/56, punt 2i.)

Minister *Van Thiel* vraagt een inlichting naar aanleiding van het bericht in de krant, dat de Indonesiërs van de RMS, die in Nieuw-Guinea zijn geland, gearresteerd zouden zijn. Minister *Luns* merkt op, dat enerzijds de Nederlandse Regering de RMS niet als entiteit heeft erkend; anderzijds is in de Kamer van verschillende zijden erop aangedrongen deze mensen soepel te behandelen. Het betreft hier in de eerste plaats een zaak van Minister Kernkamp en Gouverneur Van Baal. Minister *Beel* deelt mede, dat Minister Kernkamp op 10 april aan Van Baal heeft geseind, dat de betrokkenen zonder wapens naar hun land zullen kunnen terugkeren. Indien zij niet vertrekken, kunnen zij geïnterneerd worden, tenzij zij verklaren zich van politieke activiteit te onthouden. Van Baal heeft geantwoord, dat enkelen niet terugkeren; zij genieten te Merauke beperkte bewegingsvrijheid.

- - -

n. *Spreekverbod van Ir. Manusama* (#Zie ook notulen MR 23/4/56, punt 3c.)

Minister *Van Oven* deelt mede, dat er een verzoek is ontvangen het spreekverbod van Ir. Manusama op te heffen. De Raad constateert, dat na een verblijf van anderhalf jaar in ons land het spreekverbod is vervallen.

Voor de punten 2o en 2p zie middagvergadering

3. Buitenlands beleid

a. *Nederlandse garantie van Indische leningen* (Zie notulen MR d.d. 9 april 1956, punt 3a.)

Minister *Van de Kieft* deelt naar aanleiding van een vraag in de vorige vergadering mede, dat op de stukken van de lening is vermeld, dat betaling a pari in Nederland zal plaats vinden in Nederlandse courant en in Indië in Nederlands-Indisch courant. De Vereniging voor de Effectenhandel heeft aangenomen, dat dit betekent: naar keuze van de obligatiehouder. Naar aanleiding van een vraag van onze Zaakgelastigde in Djakarta, die door Indonesische banken over de garantie is benaderd, heeft spreker als zijn standpunt kenbaar gemaakt, dat deze banken zich moeten richten tot de Bank Indonesia.

Minister *Luns* merkt op, dat van Indonesische zijde is gezegd, dat het niet hun bedoeling is om rente en aflossing niet te betalen, maar dat zij dit hebben opgeschort tot na de aanneming van hun wet inzake opheffing van de Unie. De indruk betaamt ook, dat de Indonesiërs ervan geschrokken zijn, dat Nederland rente gaat betalen.

b. *Opvolging van Van Bylandt*

Minister *Luns* herinnert eraan, dat is besloten, dat Van Bylandt niet naar Djakarta zal teruggaan. Aangezien het nodig kan zijn, dat over enkele maanden iemand als zijn opvolger naar Djakarta wordt gezonden, lijkt het spreker wenselijk thans reeds over de persoon van de opvolger te

beslissen, waarbij het dus niet de bedoeling is, dat deze nu reeds naar Indonesië zou gaan. Spreker zou de heer J. van den Berg, thans Ambassadeur in Pretoria, voor deze plaats willen voordragen.

Minister *Algera* merkt op, dat Ambassadeur Van den Berg zowel door de Nederlanders in Zuid-Afrika als door de Zuidafrikaanse bevolking bijzonder wordt gewaardeerd. Voorts begrijpt spreker, dat niet thans beslist wordt over het zenden van een ambassadeur naar Djakarta.

De *Minister-President* vraagt zich eveneens af of het zin heeft Ambassadeur Van den Berg uit Zuid-Afrika weg te halen. Voorts zal, indien het nodig is, ook het demissionaire Kabinet over een voorstel tot benoeming van een ambassadeur in Djakarta kunnen beslissen.

Minister *Luns* antwoordt, dat de heer Van den Berg zijn werk op alle posten in het Verre Oosten goed heeft gedaan. Hij zou daarom in Djakarta goed op zijn plaats zijn.

De *Raad* besluit een beslissing over de benoeming van een ambassadeur in Djakarta aan te houden, totdat de vervulling van de post nodig is geworden.

Middagvergadering

2. Ingekomen stukken en mededelingen

o. Uitvoering van de Garantiewet KNIL (Zie notulen MR d.d. 9 april 1956, punt 2f.)

Minister *Van de Kieft* heeft na besprekingen met de Eerste-Kamerleden Prof. Beaufort en Prof. Schermerhorn, die beiden begrip hadden voor het standpunt van de Regering, een bespreking gehad met de Commissie van Rapporteurs, waarbij bleek, dat deze niet voor overreding vatbaar waren. Men is niet van plan voorshands het Voorlopig Verslag uit te brengen. Minister *Mansholt* is het er niet mee eens, dat de Regering dit over zijn kant zou moeten laten gaan. Zij zal dit wetsontwerp in de Kamer moeten verdedigen, een uitspraak moeten vragen en eventueel moeten aftreden. De *Minister-President* merkt op, dat de Regering weinig kan doen, als de Eerste Kamer het Voorlopig Verslag niet uitbrengt. Minister *Beel* merkt op, dat het theoretisch mogelijk is de Eerste Kamer te ontbinden, maar dan worden bv ook de Grondwetswijzigingen niet meer behandeld. Als de verkiezingen achter de rug zijn, lijkt het spreker mogelijk, dat deze zaak wat rustiger te behandelen zal zijn.

3. Buitenlands beleid

d. Het proces Jungschläger (#Zie ook notulen MR 23/4/56, punt 3b.)

Minister *Luns* deelt de inhoud mede van het antwoord, dat Sherman Adams, de assistent van President Eisenhower, heeft gezonden aan de zoon van Jungschläger, die in het Amerikaanse leger dienst doet. Vooral de laatste alinea van dit antwoord is bevredigend.

Minister *Van Oven* heeft een brief gekregen van het Jungschlägercomité. Minister *Beel* heeft bericht ontvangen, dat aan burgemeesters is gevraagd subcommissies in te stellen. De *Raad* is van oordeel, dat aan burgemeesters in dit stadium het nemen van initiatief ontraden moet worden.

Minister *Luns* heeft voorts van Blom vernomen, dat hij was opgebeld door Mr. Van Empel, die bij verschillende organisatoren erop had aangedrongen zaterdag geen demonstratie uitgaande van het Jungschlägercomité te houden, maar deze in elk geval uit te stellen tot na de uitspraak van de rechter. Hij had zich voorts gewend tot Mr. Van Doorne, de Voorzitter van de Orde van Advocaten, die het oordeel van de Regering had gevraagd. De *Minister-President* is van mening, dat de Regering deze demonstratie niet kan verbieden. Als de Orde van Advocaten zich uitsprekt tegen het houden op dit ogenblik van straatbetogingen, heeft dat zeker betekenis, maar als zij zich daarbij beroept op de Regering is een dergelijke uitspraak waardeloos. Minister *Mansholt* is het hiermede eens, maar zou wel willen zeggen hoe het regeringsstandpunt ten aanzien van straatbetogingen is. De *Raad* stemt met deze conclusies in.

- - -

17. *De betaling van de Indische pensioenen door Indonesië* (Nota van de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister zonder Portefeuille Luns d.d. 11 april 1956, nr 1068.)

Minister *Van de Kieft* leest op blz. 3 van de nota in de laatste alinea, dat de vóór 1942 gepensioneerde Indische overheidsdienaren niet de dupe mogen worden van de overweging, op grond waarvan aan hen indertijd geen garantie is verleend. Spreker wijst erop, dat het in de nota vermelde niet de enige overweging is geweest; Minister *Lieftinck* heeft uitdrukkelijk het standpunt ingenomen, dat in geval Indonesië zijn verplichtingen terzake van de pensioenbetaling niet zou nakomen, dit zou moeten worden opgevangen door de organen van maatschappelijke zorg. De *Minister-President* merkt op, dat een dergelijk standpunt op het ogenblik politiek niet te realiseren zou zijn. Minister *Van de Kieft* erkent dit, maar men dient deze zaak niet te mooi voor te stellen. Op blz. 4 wordt bv. in de eerste alinea gesteld, dat de som van belastingen, die de betrokkenen aan de Indonesische en Nederlandse fiscus zouden moeten betalen, zal kunnen stijgen, maar uit berekeningen hieromtrent blijkt, dat de som dezer belastingen in totaal met ongeveer 20% daalt. Als de Ministerraad beslist een suppletie in verband met de tiërcering van de waarde van het pensioen voor Nederlandse rekening te nemen, rijst de vraag hoe dit moet worden uitgewerkt en gepubliceerd. Spreker ziet geen andere uitweg dan de suppletie te betalen met dien verstande, dat hij een uitkering aan een kleine groep gedurende een overgangperiode van zes maanden, zoals voorgesteld op blz. 3, bezwaarlijk vindt, zolang niet bekend is wat na deze zes maanden zal gebeuren. Het Kamerlid *Stufkens* heeft aan spreker medegedeeld, dat hij in het vragenuurtje naar het standpunt van de Regering inzake deze Indische pensioenen wilde informeren. Spreker heeft gezegd, dat de Regering vorige week nog geen antwoord kon geven, aangezien de Ministerraad hierover nog geen beslissing had genomen. Tenslotte merkt spreker op, dat bij de bijlagen van de nota een brief van 29 maart jl. voorkomt van de Indonesische zaakgelastigde, waarin aan het slot een commissie wordt voorgesteld. Spreker vindt hierover niets in de nota van Buitenlandse Zaken, maar hij hoopt, dat Minister *Luns* dit niet afwijst. Minister *Luns* antwoordt, dat hij dit niet zal afwijzen.

Minister *Van de Kieft* merkt vervolgens op, dat allerlei zaken nog met Indonesië lopen, die wij niet plotseling kunnen afdoen. In dit verband noemt spreker de limiet, die gesteld is voor de uitvoer van schepen naaar Indonesië en waarvoor kredieten zijn gegarandeerd. Dergelijke zaken zal men moeten scheiden van de politieke zaken met Indonesië. Ten gevolge o.a. van de maatregelen van de Indonesische Regering moeten uit de Staatskas de volgende bedragen beschikbaar worden gesteld: suppletie Indische pensioenen f. 25 mln., aflossing Indische leningen f. 35 mln., rente Indische leningen f. 20 mln., vóórfinanciering Japanse vergoedingen f. 40 mln. In verband met deze nieuwe financiële verplichtingen betreurt spreker het, dat nog niet tot een beperking van de rijksuitgaven is overgegaan.

Minister *Beel* overhandigt Minister *Luns* een nota met opmerkingen van Overzeese Rijksdelen.

Minister *De Bruijn* is het ermede eens, dat het buiten de garantie blijven van hen, die voor 1942 Indisch pensioen hebben gekregen, uit politieke en morele overwegingen niet mogelijk is.

De *Minister-President* waarschuwt tegen de gedachte om de kleine groep, waartegenover geen verplichting bestaat, gedurende zes maanden een uitkering te geven. Spreker heeft er geen oordeel over wie het betreft, maar men zal ten aanzien van hen of een betalingsverplichting op zich moeten nemen of niet, maar niet een uitkering gedurende zes maanden moeten geven. Voorts is spreker van oordeel, dat men niet aan Indonesië de vraag moet stellen of het zich niet langer gebonden acht aan besluiten van de Ministersconferenties, zoals op blz. 2 van de nota wordt voorgesteld, aangezien men dan een ongunstig antwoord uitlokt. Men kan stellen, dat de overeenkomst om de pensioenen buiten Indonesië in Ned. crt. te betalen, waarvan Nederland dan een vierde terugbetaalde aan Indonesië, op een Ministersconferentie tot

stand is gekomen, waarbij deze overeenkomst in volle vrijheid is aangegaan. In de laatste alinea op blz. 4 is sprake over de sanering van de Indische pensioenen. Spreker erkent, dat de Regering een toezegging inzake sanering heeft gedaan, maar in de nota wordt dit te veel gesteld alsof de Regering vastzit aan wat de Commissie-Mulíé voorstelt. Men zal voorts gelijk met de sanering ook de aanpassing aan de nieuwe Ouderdomswet onder ogen moeten zien.

Minister *Luns* zou met Minister Van de Kieft in overleg willen treden om te zien hoe de suppleties waren te regelen. Spreker zal de kleine groep, vermeld op blz. 3, nog eens laten bekijken. Hij zal in de Ministerraad terugkomen als een duidelijke voorstelling bestaat of aan hen al of niet een suppletie zal worden gegeven. Spreker heeft nota genomen van wat de Minister-President zeide over het sterker staan in deze zaak tegenover Indonesië, nu het hier een beslissing van een Ministersconferentie betreft. Het is ook juist, dat de Regering niet gebonden is aan voorstellen van de Commissie-Mulíé. De vraag doet zich verder nog voor of alleen aan Nederlanders suppletie zal worden gegeven. De *Minister-President* is van oordeel, dat aan Indonesiërs in het algemeen geen suppletie moet worden gegeven, terwijl dit ten aanzien van andere buitenlanders in positieve overweging genomen zou kunnen worden. Minister *Luns* zal aan de publikatie over deze kwestie van suppletie van Indische pensioenen als passage toevoegen: 'voorzover zij Nederlanders zijn'. De *Minister-President* acht het wenselijk, dat aan de publikatie nog wordt toegevoegd 'in afwachting van het overleg, dat de Regering met Indonesië over deze kwestie zal voeren'. Minister *Van de Kieft* zal gaarne de tekst van de publikatie nog eerst zien. Minister *Luns* zegt dit toe.

De *Raad* verklaart zich vervolgens akkoord met de onderhavige nota, nadat ze gewijzigd is in overeenstemming met de gehouden discussies.

- - -